

DOI 10.31909/26168820.2018-(38)-16

УДК 811.161.2'286:598.2 (045)

ДОМІНАНТНІ МОТИВАЦІЙНІ ОЗНАКИ НАЗВ ПТАХІВ (НА МАТЕРІАЛІ СХІДНОПОЛІСЬКОГО ДІАЛЕКТУ)

Я. Литвиненко

викладач,

КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Автором проаналізовано мотивологію орнітономенів, виявлено домінантні мотиваційні ознаки лексем, докладно вивчено найменування, що позначають колір оперення птахів. Зокрема, встановлено, що вибір мовцями кольору як основи номінації птаха – процес суб'єктивний. Засвідчено, що назви передають загальну кольорову характеристику орнітооб'єктів і номінують реалії за забарвленням окремих частин тіла.

Ключові слова: орнітолексика, східнополіський діалект, мотиваційна ознака.

Вивчення мотивації діалектних назв є однією з актуальних проблем сучасної лінгвістики, адже воно дає змогу виявити особливості утворення і функціонування слів, встановити й описати зв'язки між елементами лексичної системи, з'ясувати природу номінації.

Мотивологічний аналіз слів важливий для багатьох розділів лексикології, адже, окрім власне мовознавчих питань, концентрує в собі проблеми етнолінгвістики, соціолінгвістики, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, сприяє дослідженню генези слів, національної специфіки тематичних груп лексики, відтворенню мовної картини світу тощо [1, с. 175].

Студіювання мотивації назв птахів східнополіського діалекту дає змогу не лише осягнути принципи народної номінації, а й виявити локальні риси орнітономенів, дослідити культуру і традиції поліщуків.

На широкому слов'янському тлі проблему мотивації орнітономенів дослідили Л. А. Булаховський, Г. П. Клепікова, М. М. Гінатулін. Класифікацію принципів і засобів найменувань птахів в окремих слов'янських мовах здійснили М. Д. Голєв, Г. М. Левіна, М. П. Антропов, Т. І. Вендіна. Мотиваційні процеси в українській діалектній орнітономінації вивчили М. В. Никончук, Г. Ф. Шило, Г. І. Богуцька.

Як справедливо зауважують дослідники, проблема вмотивованості найменувань пов'язана насамперед із «виділенням мотиваційної (семантичної) бази та виявленням мотиваційних ознак (далі – МО) і зв'язків» [2, с. 42].

Мета нашої студії – проаналізувати мотивологію назв птахів східнополіського діалекту з огляду на частотність використання МО.

Для будь-якої тематичної групи лексики характерний набір типових мотиваційних ознак (далі – МО), кожна з яких зумовлена диференційною ознакою (далі – ДО) – «об'єктивною ознакою денотата, виокремленою мовцем з великої кількості інших ознак для найменування об'єкта позамовної дійсності» [3, с. 160].

З огляду на це, головним методологічним принципом у дослідженні мотивації орнітономенів є глибокий аналіз лексем, ретельне вивчення біології птахів, особливостей їхнього способу життя й успішне зіставлення всіх результатів [4, с. 5].

Зважаючи на біологічні відмінності птахів, що вирізняють їх з-поміж інших об'єктів фауни, визначаємо характерні для орнітоназв МО: 'звук', 'зовнішність', 'поведінка', 'специфіка живлення', 'типове місцеперебування', 'особливості гніздобудування'.

Зазначені МО мають різний ступінь продуктивності. Частотність використання МО в найменуваннях птахів установлена за допомогою методики статистичного підрахунку.

В основі нашого мотивологічного дослідження – 1200 похідних орнітономів. Найбільш продуктивними МО виявились ‘зовнішність’ (33,3 %) і ‘звук’ (16,6 %).

Питання звукових характеристик птахів як основи мотивації назв частково висвітлене у наших попередніх розвідках, тож, проаналізуємо найменування, що описують зовнішність орнітооб’єктів.

Важливою складовою зорової інформації про світ є колір [5, с. 82], тому забарвлення птахів обґрунтовано стає основою номінації. Мовці позначають орнітооб’єкти за загальним кольором оперення і кольором окремих частин тіла.

Процес вербалізації забарвлення птахів є індивідуальним і залежить від особливостей сприйняття реального світу, спостережливості, ступеня уяви і мовотворчості діалектоносіїв. Причому вибір, ідентифікація і трактування кольору як домінантного в утворенні діалектної назви часто відрізняється від наукового бачення.

Наукові назви птахів утворені від хроматичних (червоний, жовтий, зелений, голубий, синій, коричневий) та ахроматичних кольорів (білий, чорний, сірий). Репертуар діалектних лексем, що містять колірну характеристику птахів, ширший і семантично більш різноманітний.

Спираючись на модель опису колоративів, запропоновану І. М. Бабій [6, с. 5-6], подаємо докладну класифікацію найменувань птахів за забарвленням.

І. Назви птахів за загальним кольором оперення.

Засвідчено лексеми, що передають конкретну колірну ознаку птахів, і номени, які характеризують забарвлення орнітооб’єктів, не вказуючи на колір.

Особливості оперення птахів мовці вербалізують за допомогою таких кольорооснов:

1. Червоний (к’расний): /гогал’ к’расний ‘гоголь’ (14), /утка к’расна ‘огар’ (96).
  2. Жовтий: жоўт’а/ниц’а, жоўт’анка ‘вільшанка’ (67); вертих’востка /жоўта ‘жовта плиска’ (98); /д’ател /жоўти ‘зелений дятел’ (67); си/ничка /жовта ‘велика синиця’ (115).
  3. Зелений: зеле/нушка ‘зеленяк’ (102); зеле/зен ‘селезень’ (23, 45); /д’ател зе/лений ‘зелений дятел’ (49, 87, 105); си/ниц’а зе/лена ‘велика синиця’ (125).
  4. Голубий: /аіст галу/бої ‘сіра чапля’ (13); си/ничка голу/ба ‘голуба синиця’ (37, 83, 87).
  5. Синій: си/н’ак ‘голуба синиця’ (65); си/н’ук ‘велика синиця’ (45); /голуб-си/н’ак ‘голуб-синяк’ (119), /голуб /син’ий ‘т.с.’ (32).
  6. Коричневий: /йаструб ко/ричневій ‘чорний шуліка’ (111); сарака/пуд ка/р’ічн’авий ‘терновий сорокопуд’ (51); си/ниц’а ко/ричн’ова ‘чорна синиця’ (56).
  7. Білий: /бус’ел /б’елій ‘білий лелека’ (33); во/рона /б’іла ‘сіра ворона’ (40, 108); п/линка /б’іла ‘біла плиска’ (73); са/ва /б’іла ‘біла сова’ (35); /чайка /б’іла ‘мартин звичайний’ (24, 34, 55, 65–66, 68, 108, 119–121, 123, 126).
  8. Чорний: жу/раўл’ /чорний ‘сірий журавель’ (11); /курочка /чорна ‘водяна курочка’ (32, 94); сарака/пуд /чорний ‘чорнолобий сорокопуд’ (51); си/ниц’а /чорна ‘чорна синиця’ (97); /утка /чорна ‘линка’ (37, 104); /черн’а (84, 115), чор/нуха (73) ‘чернь, Aythya, заг. н.’.
- Кольором, середнім між білим і чорним, є сірий, однак у діалектній мові таке забарвлення птаха зреалізовано у трьох семантично близьких лексемах: /с’ірій, /сивий, /сизий:
9. Сірий: с’і/раха ‘нерозень’ (73); во/рона /с’іра ‘сіра ворона’ (18, 40, 56, 58, 67, 69, 71–73, 78–79, 81–84, 86–87, 89–90, 92–93, 95–97, 99, 100, 102, 105, 115, 119, 121–123), /голуб /с’іри ‘голуб-синяк’ (106); жура/в’ел’ /с’ірій ‘сірий журавель’ (23, 54); п/линка /с’іра ‘біла плиска’ (59, 82); си/ниц’а с’і/рен’ка ‘чорна синиця’ (46).

10. Сивий: *си/вак* (108), *си/ваш* (116) ‘нерозень’; *с’івог/рак* ‘сиворакша’ (10); *во/рона* ‘сіра ворона’ (104, 116, 120); */гол’уб’/сиви* ‘голуб-синяк’ (84); *п/л’иска* ‘біла плиска’ (49).

11. Сизий: */сизик’/дикий* ‘голуб-синяк’ (33); *сизово/ронка* ‘сиворакша’ (119); *во/рона* ‘сіра ворона’ (118); */голуб’/сизий* (51, 56, 83, 107, 120), */голуб-си/зар* (82), *си/ниці’а’/сыза* ‘голуба синиця’ (115).

Окрему групу утворюють складні кольороназви: */голуб’с’еро-б’ел’асий* ‘голуб-синяк’ (25), */д’ател’красна-/чорни* ‘великий строкатий дятел’ (52); */д’ател’с’іро-зе/лений* ‘зелений дятел’ (72); *сарака/пуд’красна-/р’аб’її* ‘терновий сорокопуд’ (53).

Зафіксовано лексеми, які вказують на різний ступінь інтенсивності вияву кольору [4, 15]. Окреслена семантика зреалізована переважно в афіксальних дериватах (*во/рона* *сиво/васта* ‘сіра ворона’ (68); */голуб’сиза/вати* ‘голуб-синяк’ (41), */д’ател’зеле/настий* ‘зелений дятел’ (30); *дрозд’чорно/вати* ‘чорний дрізд’ (87); *кр’а/чок’бел’астий* ‘білощокрий крикочок’ (87); *си/ничка’галуба/вата* ‘голуба синиця’ (17), зрідка назви вмотивовані лексично (*ва/рона’б’ал’осайа* ‘сіра ворона’ (13)).

Найменування, що репрезентують забарвлення птаха, не позначаючи конкретний колір, об’єднано у такі групи:

1. Назви, що передають ступінь насиченості, інтенсивності забарвлення птаха: */д’ател’темноц’в’етни* ‘чорна жовна’ (91); *си/ниці’а’тем’н’їша* ‘чорна синиця’ (91).

2. Лексеми, що вказують на неоднорідність (плямистість) забарвлення птаха: *во/рона’р’аба* ‘сіра ворона’ (114); */д’ател’р’абий* ‘великий строкатий дятел’ (7, 30, 42); */курачка’р’абен’кайа* ‘сіра куріпка’ (28); */р’абчик* ‘рябчик’ (15, 18, 29-30, 33, 85, 87, 99, 120), ‘різновид дикої качки’ (40).

3. Номени, що позначають загальне різнокольорове оперення птаха: */д’ател’п’острий* (93), */д’ател’стра/кати* (69), */д’ател’цв’іт’ний* (107) ‘великий строкатий дятел’; *си/ниці’а’разнац’в’етна* ‘велика синиця’ (46).

4. Метафоризовані назви, що вербалізують образну оцінку забарвлення птаха: */д’ател’росц’ац’кований* ‘великий строкатий дятел’ (116); *їзум/руд* ‘голубий рибалочка’ (39); *мат’рос* (108), *мат’росик* (111) ‘сіра гуска’; *си/ничка’с’ер’еб’р’їстайа* ‘велика синиця’ (41); *с’ер’еб’р’анка* ‘птах сірого кольору’ (47); *б’жоло’їїдка’золо’тиста*, *шчур’сереб’ристий* (39) ‘золотиста бджолоїдка’.

II. Назви птахів за кольором окремої частини тіла.

Низку орнітономів утворено за МО ‘частина тіла’ і ‘кольорова характеристика частини тіла’.

Попри те, що лексеми цієї мікрогрупи вживають у прямому значенні, частина найменувань є результатом метонімічного перенесення назв частин тіла птаха чи людини:

1. Голова: *гус’б’ілого/ловий* ‘велика білолоба гуска’ (82); */д’ател’красного/ловий* ‘жовна чорна’ (96); *красного/ловец’* ‘чернь, заг. н.’ (67, 100).

2. Лоб: */гуска’б’іло/лоба* (96), *ка/зарка’б’іло/лоба* (59, 119) ‘велика білолоба гуска’.

3. Дзьоб (рот): *жаўта/ротик* ‘хатній горобець’ (75), *красна/з’уба’утка* ‘різновид дикої качки’ (46).

4. Шия: */голуб’бела/шийї* ‘припутень’ (35); *гус’б’іло/шийї* ‘велика білолоба гуска’ (81); */селех’сиво/шийї* ‘нерозень’ (121).

5. Груди: *груд’анка* (27), *жоўтог/рудка* (118, 121) ‘звичайна вівсянка’; *красног/рудка* ‘снігур’ (90, 109, 118, 121); *ку/лик’б’ілог/рудий* ‘різновид кулика з білими грудьми’ (103).

6. Живіт (пузо, бр’яхи): *во/рона’б’ело/пуза* ‘сіра ворона’ (110); */д’ател’жоўто/пузи* ‘зелений дятел’ (110); *жаўтопузка* (35), *жоўтобр’уха* ‘звичайна вівсянка’ (68–69, 110, 120, 123–124, 126–127).

7. Бік: *б’ела/бока* (40), *со/рока’б’іло/бока* ‘сорока’ (84, 92, 96); *си/ничка’жоўто/бока* ‘велика синиця’ (69).

8. Крило: *кр’а/чок’чорнок/рилий* ‘чорний крикочок’ (87).

9. Верхня частина крила (плече): *ворона сивоплека* 'сіра ворона' (117).

10. Хвіст: *орлан б'єлохвостий* 'орлан-білохвіст' (84); *б'єлахвостик* 'біла плиска' (60); *агн'єхвостка* (12), *горихв'їстка* (125), *рижохвостка* (116) 'горихвістка звичайна'.

Отже, назви, що позначають колір птахів, можуть передавати загальну колірну характеристику орнітооб'єктів і номінувати реалії за забарвленням окремих частин тіла. Засвідчені лексеми вербалізують ступінь інтенсивності кольору, неоднорідність забарвлення орнітооб'єктів тощо.

Вибір кольору як домінантного в найменуванні птахів є суб'єктивним процесом, причому кольорові характеристики, відображені в народних назвах, часто відрізняються від реального забарвлення денотатів і стають основою утворення просторових варіантів (наприклад, *си́ничка* ¹*жовта*, *си́ниця* ²*а зелена*, *си́н'ук*, *си́ниця* ³*а разнац'в'єтна*, *си́ничка* ⁴*с'єр'єбр'їстайа* 'велика синиця'; *ва́рона* ⁵*б'ал'осайа*, *ворона* ⁶*б'єлопуза*, *ворона* ⁷*біла*, *ворона* ⁸*р'аба*, *ворона* ⁹*сива*, *ворона сивоплека*, *ворона* ¹⁰*сиза*, *ворона* ¹¹*с'їра* 'сіра ворона').

Семантика 'колір оперення птаха' представлена переважно атрибутивними назвами, для яких характерна полімотивованість, адже до їхнього складу входить маніфестант кольору і власне орнітономен. Такі найменування утворені за двома моделями: одні з них включають деетимологізований компонент (*жу́раул* ¹*'чорний*), інші складаються з лексем, що мають прозору внутрішню форму (*б́жоло* ²*їйдка* ³*золо* ⁴*тиста*).

Особливості забарвлення птахів репрезентовано афіксальними дериватами (*си́ваши*), складними і складеними назвами (*с'ївог'рак*, ¹*курочка* ²*чорна*), а також композитами (³*голуб-си́зар*). Частина найменувань є результатом семантичної транспозиції (*гру́д* ⁴*'анка*, *жаў* ⁵*топузка*, *мат* ⁶*рос*).

Одна і та ж мотиваційна основа може бути зреалізована різними словотвірними моделями (⁷*голуб-си́зар*, ⁸*сизик* ⁹*'дикий*, ¹⁰*голуб* ¹¹*сиза* ¹²*вати*).

Назви птахів за кольором оперення відображають особливості освоєння і вербалізації діалектоносіями реального світу, відбивають найвнє уявлення мовців про колір.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в докладному аналізі інших продуктивних МО, зреалізованих в орнітоназвах.

Список обстежених населених пунктів

1 – Стара Гута Середино-Будського р-ну С., 1а – Тимоновичі Семенівського р-ну Ч., 2 – Василівка Середино-Будського р-ну С., 3 – Кренидівка Середино-Будського р-ну С., 4 – Чайкіне Новгород-Сіверського р-ну Ч., 5 – Гаврилова Слобода Середино-Будського р-ну С., 6 – Зноб-Новгородське Середино-Будського р-ну С., 7 – Мамекине Новгород-Сіверського р-ну Ч., 8 – Очкине Середино-Будського р-ну С., 9 – Хільчичі Середино-Будського р-ну С., 10 – Жихове Середино-Будського р-ну С., 10а – Іванівка Семенівського р-ну Ч., 11 – Шептаки Новгород-Сіверського р-ну Ч., 12 – Кам'янка Середино-Будського р-ну С., 13 – Рожковичі Середино-Будського р-ну С., 14 – Бирине Новгород-Сіверського р-ну Ч., 15 – Івот Шосткинського р-ну С., 16 – День Добрий Городнянського р-ну Ч., 17 – Білиця Ямпільського р-ну С., 18 – Орлівка Ямпільського р-ну С., 19 – Єліне Щорського р-ну Ч., 20 – Радомка Семенівського р-ну Ч., 21 – Остроушки Шосткинського р-ну С., 22 – Ольгине Ямпільського р-ну С., 23 – Гута-Ткачова Ріпкинського р-ну Ч., 24 – Перелюб Корюківського р-ну Ч., 25 – Комань Новгород-Сіверського р-ну Ч., 26 – Усок Ямпільського р-ну С., 27 – Воздвиженське Ямпільського р-ну С., 28 – Ловинь Ріпкинського р-ну Ч., 29 – Петрівка Щорського р-ну Ч., 30 – Савинки Корюківського р-ну Ч., 31 – Грабів Ріпкинського р-ну Ч., 32 – Пустогород Глухівського р-ну С., 33 – Гніздище Городнянського р-ну Ч., 34 – Буда Корюківського р-ну Ч., 35 – Авдіївка Сосницького р-ну Ч., 36 – Клишки Шосткинського р-ну С., 37 – Слоут Глухівського р-ну С., 38 – Вільна Слобода Глухівського р-ну С., 39 – Свердлівка Коропського р-ну Ч., 40 – Береза Глухівського р-ну С., 41 – Привілля Глухівського р-ну С., 42 – Тупичів Городнянського р-ну Ч., 43 – Кучинівка Щорського р-ну Ч., 44 – Шевченкове Глухівського р-ну С., 45 –

Голубичі Ріпкинського р-ну Ч., 46 – Верба Коропського р-ну Ч., 47 – Смолигівка Ріпкинського р-ну Ч., 48 – Чорнотичі Сосницького р-ну Ч., 49 – Будище Коропського р-ну Ч., 50 – Грузьке Кролевецького р-ну С., 51 – Черневе Глухівського р-ну С., 52 – Змітнів Сосницького р-ну Ч., 53 – Рябці Чернігівського р-ну Ч., 54 – Черниш Чернігівського р-ну Ч., 55 – Кам'янка Менського р-ну Ч., 56 – Червона Гірка Кролевецького р-ну С., 57 – Шалигине Глухівського р-ну С., 58 – Губичі Ріпкинського р-ну Ч., 59 – Данилівка Менського р-ну Ч., 60 – Баничі Глухівського р-ну С., 61 – Кархівка Чернігівського р-ну Ч., 62 – Червоне Коропського р-ну Ч., 63 – Мньов Чернігівського р-ну Ч., 64 – Анисів Чернігівського р-ну Ч., 65 – Горбове Куликівського р-ну Ч., 66 – Семенівка Менського р-ну Ч., 67 – Нехаївка Коропського р-ну Ч., 68 – Любитове Кролевецького р-ну С., 69 – Локня Кролевецького р-ну С., 70 – Мале Устя Сосницького р-ну Ч., 71 – Шестовиця Чернігівського р-ну Ч., 72 – Хибалівка Куликівського р-ну Ч., 73 – Ядути Борзнянського р-ну Ч., 74 – Обмачів Бахмацького р-ну Ч., 75 – Червоне Чернігівського р-ну Ч., 76 – Шаповалівка Борзнянського р-ну Ч., 77 – Орлівка Куликівського р-ну Ч., 78 – Берестовець Борзнянського р-ну Ч., 79 – Красне Бахмацького р-ну Ч., 80 – Красне Чернігівського р-ну Ч., 81 – Дуболугівка Ніжинського р-ну Ч., 82 – Вертіївка Ніжинського р-ну Ч., 83 – Плоске Носівського р-ну Ч., 84 – Мрин Носівського р-ну Ч., 85 – Сиволож Борзнянського р-ну Ч., 86 – Гайове Козелецького р-ну Ч., 87 – Адамівка Носівського р-ну Ч., 88 – Рудня Козелецького р-ну Ч., 89 – Григоро-Іванівка Ніжинського р-ну Ч., 90 – Крути Ніжинського р-ну Ч., 91 – Григорівка Бахмацького р-ну Ч., 92 – Іржавець Носівського р-ну Ч., 93 – Рожнівка Ічнянського р-ну Ч., 94 – Дорогинка Ічнянського р-ну Ч., 95 – Лукашівка Носівського р-ну Ч., 96 – Велика Дорога Ніжинського р-ну Ч., 97 – Данівка Козелецького р-ну Ч., 98 – Євминка Козелецького р-ну Ч., 99 – Степові Хутори Носівського р-ну Ч., 100 – Хаєнки Ічнянського р-ну Ч., 101 – Рожни Броварського р-ну К., 102 – Фрунзівка Броварського району К., 103 – Старий Биків Бобровицького р-ну Ч., 104 – Софіївка Носівського р-ну Ч., 105 – Мала Дівиця Прилуцького р-ну Ч., 106 – Стара Басань Бобровицького р-ну Ч., 107 – Валки Прилуцького р-ну Ч., 108 – Аркадіївка Згурівського р-ну К., 109 – Мазки Прилуцького р-ну Ч., 110 – Підлісся Броварського р-ну К., 111 – Малківка Прилуцького р-ну Ч., 112 – Малий Крупіль Згурівського р-ну К., 113 – Стара Оржиця Згурівського р-ну Ч., 114 – Дубовий Гай Прилуцького р-ну Ч., 115 – Рудницьке Баришівського р-ну К., 116 – Нова Оржиця Згурівського р-ну К., 117 – Горобіївка Бориспільського р-ну К., 118 – Рокитне Яготинського р-ну К., 119 – Лемешівка Яготинського р-ну К., 120 – Веселинівка Баришівського р-ну К., 121 – Черняхівка Яготинського р-ну К., 122 – Проців Бориспільського р-ну К., 123 – Велика Каратুলь Переяслав-Хмельницького р-ну К., 124 – Помоклі Переяслав-Хмельницького р-ну К., 125 – Старе Бориспільського р-ну К., 126 – Капустинці Яготинського р-ну К., 127 – Чопилки Переяслав-Хмельницького р-ну К.

К. – Київська обл., С. – Сумська обл., Ч. – Чернігівська обл.

1. Ягафарова Г. Н. Основные ономазиологические понятия / Г. Н. Ягафарова // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – № 13. Филология. Искусствоведение. Вып. 43. – С. 172–177.

2. Ястремська Т. Традиційне гуцульське пастухування / Т. Ястремська. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 424 с.

3. Языковая номинация. Общие вопросы / [Отв. ред. Б. А. Серебренников, А. А. Уфимцева]. – М. : Наука, 1977. – 359 с.

4. Гинатулин М. М. К исследованию мотивации лексических единиц (на материале наименований птиц) : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Общее языкознание» / М. М. Гинатулин. – Алма-ата, 1973. – 27 с.

5. Козлова Н. Н. Цветовая картина мира / Н. Н. Козлова // Ученые записки Забайкальского государственного университета. Серия: Филология, история, востоковедение. – 2010. – Вып.3. – С. 82-88.

6. Бабій І. М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі малої прози В. Стефаника, М. Коцюбинського, М. Хвильового) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / І. М. Бабій. – К., 1997. – 23 с.

7. Семашко Т. Семантична структура лексичних одиниць на позначення кольору в українській мові / Т. Семашко // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: Зб. наук. праць факультету лінгвістики Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. Агенство». – 2009. – Вип. 17. – С. 14-21.

Lytvynenko Ya. Dominant motivational characteristic of the names of birds (on the material of the East Polesia dialect)

Introduction. Motivational research is an extremely important area in modern linguistics, since it allows us to identify the peculiarities of the formation and functioning of words, to establish and describe determinative relationships between elements of the lexical system, to find out the nature of the nomination.

Purpose. The purpose of our studio is to carry out a motivational analysis of the birds names in the East Polissya dialect according to the frequency of motivational features usage.

Results. It has been established that for any thematic group of vocabulary there is a set of typical motivational features, each of which is conditioned by a differential feature of denotate. Defined the motivational features characteristic for the birds names: 'sound', 'appearance', 'behaviour', 'nutrition specificity', 'typical habitat', 'nesting features'. The naming of birds by the appearance and the sounds has been turned out the most productive. The lexemes determining the colour of the birds plumage have been thoroughly studied.

Originality. In the article, the birds names that mark a color has been presented for the first time.

Conclusion. It is certified that the names convey the general colour characteristic of ornithobjects and denominate the realities by colouring the individual parts of the body, and also indicate the intensity degree of colour, the heterogeneity of the ornithobjects coloration and so on. The semantics 'the colour of the birds plumage' is represented by attributive names, affixal derivatives, complex nominatives, and composites. The part of the names is the result of semantic transposition. It has been revealed that the same motivational basis can be implemented by different word-building models. A detailed study of other motivational features of the ornithonames is considered to be advanced.

Key words: ornitholexicon, the East Polesia dialect, motivational characteristic.